

ความมืดทางเศรษฐกิจ: ผลกระทบจากการเมือง

Economic Darkness: The Impact of Politics

พระครูวิโรจน์กาญจนเขต¹ พระมหาสมบัติ ธนปญโญ²

Phrakhru Wirot Kanchanakhet, PhramahaSombat Sompanyo

บทคัดย่อ (Abstract)

การเมืองกับเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กัน กล่าวคือ การเมืองเป็นตัวกำหนดรูปแบบและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ถ้านโยบายการเมืองไม่ดีหรือไม่เอื้อต่อระบบการบริหารจัดการเศรษฐกิจก็จะทำให้เศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหัพภาคล้มเหลวทั้งระบบ ดังนั้นการเมืองจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจในประเทศนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้าหรือถดถอย ในบทความนี้จะเขียนถึงระบบเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมาจากสถานการณ์ทางการเมืองหรือเหตุการณ์ทางการเมือง

คำสำคัญ (Keywords): เศรษฐกิจ; ผลกระทบ; การเมือง

Abstract

Politics and economy go hand in hand, that is, politics determines economic pattern and progress. If the political policy is not good or is not conducive to the economic management system, it will cause both the micro and macro economic system to fail. Therefore, politics is the most important factor that makes the economic system in that country progress or deteriorate. In this article, we will discuss economic systems that are affected by political situations or political events.

Keyword: Economy; Impact; Politics

บทนำ (Introduction)

จากการสืบค้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย พบว่า ได้มีนิตยสารนิเคอิ เอเชีย ริวิว ได้เผยแพร่บทความ ขาลงยาวสู่ความมืดทางเศรษฐกิจของไทย (Thailand's long descent into economic darkness) เขียนโดย นายวิลเลียม พีเซ็ค (William Pesek) ซึ่งเป็นข่าวไม่ค่อยดีสำหรับเศรษฐกิจ

Received: 2021-09-22 Revised: 2021-10-29 Accepted: 2021-10-04

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Corresponding Author e-mail: Thitiwut.man@mcu.ac.th

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ไทยและไม่ดีมาก เพราะนิเคิ เอเชียน รีวิว เป็นนิตยสารที่ทรงพลังและมีคนอ่านทั่วโลกเป็นจำนวนมาก

โดยที่ผู้เขียนบทความดังกล่าวเป็นคอลัมนิสต์ทางเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับ รู้เรื่องราวเกี่ยวกับเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างดี ที่สำคัญผู้อ่านนิตยสารนี้ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจจากทั่วโลก โดยเฉพาะนักธุรกิจญี่ปุ่นที่เป็นนักลงทุนรายใหญ่ของไทยและมีอิทธิพลมากต่อการค้าและการลงทุนในบ้านเรา แต่ความเห็นที่ปรากฏในบทความก็เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ และโดยเฉพาะผู้บริหารประเทศควรต้องยอมรับและพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นเรื่องที่ละเอียดอีกไม่ได้

บทวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ

ประเด็นที่จะวิเคราะห์ในบทความนี้ โดยเนื้อหาของบทความแบ่งได้เป็นสามประการดังนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560)

ประการแรก ผลกระทบของโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทยค่อนข้างรุนแรงเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค เพราะผลกระทบที่มีต่อธุรกิจท่องเที่ยวและผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ไม่เท่ากันระหว่างเศรษฐกิจด้านบน คือ ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเศรษฐกิจของคนส่วนน้อย กับเศรษฐกิจด้านล่าง คือ ภาคบริการท่องเที่ยวและเกษตรกรรม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ เป็นการฟื้นตัวแบบตัวอักษร K ที่จะใช้เวลานานในการฟื้นตัว โดยอ้างตัวเลขธนาคารแห่งประเทศไทยที่ประเมินว่า ไทยอาจจะใช้เวลาฟื้นตัวนานถึงปี 2023 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มองการฟื้นตัวจะเกิดขึ้นในปีหน้า

ประการที่สอง ความอ่อนแอของเศรษฐกิจไทยมีมาตั้งแต่ก่อนโควิดเป็นผลจากการทำนโยบายของทุกรัฐบาล ช่วง 15-20 ปีที่ผ่านมา ที่เมื่อเข้ามามีอำนาจแล้วส่วนใหญ่อำนาจบริหารเศรษฐกิจไปวันๆ แบบไม่มีแผน ทำให้ปัญหาต่างๆ ที่ประเทศมีไม่มีการแก้ไข มีแต่คำมั่นสัญญาแต่ไม่มีผลงาน รัฐบาลปัจจุบันก็ไม่ต่างกันคือ เริ่มต้นเข้มแข็งแต่จากนั้นก็ทำนโยบายเหมือนรัฐบาลในอดีต คือ แจกจ่ายเงิน ไม่แก้ปัญหาคาสมารถในการแข่งขันของประเทศ ไม่สนใจเรื่องนวัตกรรม ไม่ปฏิรูปประเทศในช่วงที่ควรทำคือ 2004-2020 ที่เศรษฐกิจโลกฟื้นตัว ไม่กล้าเผชิญงานหนักที่จะปฏิรูประบบราชการ ลงทุนในระบบการศึกษาและเพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ ผลคือ ประเทศไทยไม่มีการปฏิรูปและตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจอย่างอินโดนีเซียและเวียดนามที่มีการปฏิรูป

นอกจากนี้เราไม่ยอมฝึกหรือลงเส้ากำลังแรงงานของประเทศให้ทำงานที่ยากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อการเติบโตในอนาคต แต่เลือกทางออกแบบง่ายๆ เดิมๆ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ คือ เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งออกสินค้าแบบเดิมๆ ดึงเงินทุนต่างประเทศ และกระตุ้นการบริโภคของประชาชนด้วยการก่อกวน จนเศรษฐกิจและแรงงานของประเทศไม่มีความเข้มแข็งเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤติโควิด และ

ประการที่สาม เศรษฐกิจไทยขณะนี้ไม่พร้อมที่จะเดินต่อแม้วิกฤติโควิดจบลง จากที่ครัวเรือนไทยมีระดับหนี้สูงเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชีย คือ ร้อยละ 89.3 ของรายได้ประชาชาติ ไม่มี

พลังที่จะไปต่อ เงินที่รัฐบาลกู้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจก็หมดไปกับแจกเงินเยียวยา ซึ่งก็คือการบริโภค ไม่ใช่วางรากฐานเพื่อการเติบโตของเศรษฐกิจหลังโควิด และยิ่งโควิดยืดเยื้อ เศรษฐกิจไทยก็เหมือนเรือที่แล่นออกจากแผนที่เดินทางโดยไม่รู้ว่าจะไปจบที่ไหน และมีโอกาสสูงที่เศรษฐกิจจะเดินถอยหลังช่วงสองปีข้างหน้า คือ รายได้ต่อหัวลดลง (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560)

ทั้งหมดนี้ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นผลจากการเมืองของประเทศที่ไม่ทำหน้าที่ (Thailand's political dysfunction) ทำให้ 10-20 ปีที่ผ่านมาเป็นปีที่สูญเปล่าของประเทศ (lost years) และที่น่าเจ็บปวดคือ ผู้บริหารขณะนี้เหมือนจมอยู่ในอดีต คือประเทศไทยตอนนี้ก็เหมือนประเทศไทยในปี 1997, 2006 หรือ 2014 คือไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เหมือนเดิม ทำให้ไทยจะไม่ใช้ประเทศยิ่งใหญ่หลังโควิดจบลง

ช่วงก่อนโควิดคงจะเห็นภาพว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเหมือนหยุดอยู่กับที่ ขณะที่ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคก้าวกระโดดจนเราเหมือนเป็นคนป่วยของเอเชีย ในเรื่องนี้ต้องเข้าใจว่า ขณะที่ประเทศต่างๆ ไปได้ดีในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาหลังวิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย ปี 1997 โดยเฉพาะประเทศที่เกิดวิกฤติเหมือนเรา เช่น เกาหลีใต้ ที่ประเทศพลิกจากหน้ามือเป็นหลังมือ กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมระดับต้นๆ ของโลก หรืออินโดนีเซียที่มีการพัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจต่อเนื่อง โดยรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารโดยทหารเลยช่วง 21 ปีที่ผ่านมา และประเทศก็ไปได้ดี และแม้ทุกประเทศในภูมิภาคจะเผชิญความผันผวนและความท้าทายจากเศรษฐกิจโลกเหมือนเราช่วง 20 ปีที่ผ่านมา แต่ทุกประเทศก็ทำได้ดี ทำให้ชัดเจนว่าเราเป็นประเทศที่มีปัญหา และปัญหาของเราอยู่ที่การบริหารจัดการ ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการทำหน้าที่ของนักการเมืองในฐานะผู้นำประเทศ และระบบการเมืองของเราที่ผลิตผู้นำเหล่านี้ขึ้นมาบริหารประเทศ ช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเราได้นายกรัฐมนตรีที่มาจากทุกพรรคการเมืองใหญ่จากการปฏิวัติรัฐประหาร ได้รัฐบาลที่มาจากการผสมกันของพรรคการเมือง ข้าราชการ ทหาร และนักธุรกิจ แต่การเมืองที่ได้มาก็ไม่ทำหน้าที่เหมือนที่บทความวิเคราะห์ ทำให้ยี่สิบปีที่ผ่านมาเป็นยี่สิบปีที่สูญเปล่า ทำให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนในประเทศเหมือนหยุดอยู่กับที่ไม่ไปไหน

ความมิดทางเศรษฐกิจ : ผลกระทบจากการเมือง

คำถามคือทำไมถึงเป็นเช่นนั้น ทำไมการเมืองถึงได้กัดต้ำเศรษฐกิจและอนาคตของประเทศได้มากขนาดนี้ ซึ่งคำตอบน่าจะอยู่ในสามเรื่องนี้ (นายกรัฐมนตรี, สำนัก. “ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี”. (พ.ศ.2560-2579)

1. หลังวิกฤติปี 40 การเมืองไทยถูกแปรสภาพเป็นการเมืองแบ่งขั้วที่ห้าหั่นกันรุนแรง ไม่ใช่เพื่ออุดมคติทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ แต่เป็นการแบ่งขั้วเพื่อแย่งอำนาจรัฐ ไม่ใช่เพื่อบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่เพื่อใช้อำนาจรัฐหาประโยชน์และทำลายคู่แข่งทางการเมือง เป็นอย่างนี้ต่อเนื่องโจ่งแจ้งรุนแรงจนสถาบันหลายสถาบันของประเทศต้องเลือกข้างไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันสื่อ สถาบันข้าราชการ หรือบางหน่วยงานที่ดูเรื่องความมั่นคงและยุติธรรม เช่น การใช้บังคับกฎหมาย เมื่อเป็นอย่างนี้ประเทศก็ไม่มีพลัง ไม่มีความสามัคคีที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา เห็นได้ชัด

กรณีวิกฤติโควิดคราวนี้ที่นักการเมืองจะหมกมุ่นกับเรื่องอำนาจและการทำลายคู่แข่งมากกว่าเรื่องเศรษฐกิจ ความเดือดร้อนของประชาชน หรืออนาคตของประเทศที่เสื่อมถอยลง

2. ระบบข้าราชการที่เคยเป็นเกราะป้องกันสำคัญไม่ให้เกิดการใช้อำนาจการเมืองอย่างผิดๆ ที่จะสร้างความเสียหายให้กับประเทศก็อ่อนแอลงไปมาก เพราะการเมืองสองชั่ว ทำให้ต้องเลือกข้างหรือรับใช้นโยบายที่ไม่ได้ความเพื่อความอยู่รอด ซึ่งน่าเห็นใจมาก แต่อีกส่วนของข้าราชการที่พร้อมไปด้วยกับการเมือง ทำตัวเป็นผู้ตามที่ดี คือนักการเมืองที่เข้ามาเป็นใหญ่ในกระทรวงมักจะไม่มีความคิดหรือเตรียมแผนงานมาก่อนว่าจะทำอะไร ต้องอาศัยข้าราชการเป็นผู้แนะนำหรือเสนอหรือช่วยให้ประเด็นที่หาเสียงไว้เกิดเป็นนโยบาย ข้าราชการก็พร้อมตอบสนองตราบใดที่การเมืองไม่เข้าไปแตะหรือปฏิรูประบบที่มีอยู่ โดยเฉพาะชุดค้ำยันการทำให้ไม่ดีขึ้นไม่ต่างจาก ที่ซ่อนอยู่ ผลคือนโยบายที่ออกมาจากนักการเมืองจะเป็นแบบเบาๆ เพื่อสร้างคะแนนนิยม แต่เรื่องสำคัญที่ต้องแก้ไขจะไม่แตะ และการผิดพลาดใหญ่ๆ ในระบบราชการที่มีอยู่ เช่น การทุจริตคอร์รัปชันก็จะไม่แตะต้อง เราจึงเห็นปัญหาใหญ่ของประเทศที่ต้องแก้ด้วยการปฏิรูปไม่เกิดขึ้น และการทุจริตคอร์รัปชันยิ่งรุนแรงขึ้นจนเหมือนจะแก้ไขไม่ได้ ผลคือเศรษฐกิจและภาคธุรกิจกลายเป็นเชลยของระบบนี้ ทำให้ประเทศกลายเป็นเศรษฐกิจที่ไม่มีพลังทางด้านนโยบายที่จะนำพาประเทศ เป็นประเทศที่มีต้นทุนแอบแฝงสูงในการทำธุรกิจ ขาดทิศทางและไม่แน่นอน

3. ภาคธุรกิจก็เป็นเชลยกับระบบนี้ที่ไม่มีการปฏิรูปเรื่องสำคัญที่ควรแก้ไข มีแต่ความไม่แน่นอน เพราะไม่รู้ว่าจะนโยบายและการเมืองในระยะต่อไปจะเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้ภาคธุรกิจส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะชะลอการลงทุน และเมื่อไม่ลงทุน ไม่มีนวัตกรรม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศก็ถดถอย และเมื่อแข่งขันไม่ได้ บริษัทขนาดใหญ่ที่เคยมีชื่อติดอันดับโลกก็ถูกลดบทบาท ถูกแซงโดยบริษัทจากประเทศอื่น ทำให้บริษัทใหญ่ๆ เหล่านี้หันมาทำธุรกิจในประเทศมากขึ้น ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำเพื่อหาฐานรายได้ใหม่ กระบวนการแข่งขันในประเทศและโอกาสทางธุรกิจของบริษัทขนาดกลางและเล็ก ผลวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ชี้ว่าช่วง 20 ปีที่ผ่านมาอิทธิพลทางธุรกิจและสัดส่วนทางเศรษฐกิจของบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นมาก จนทำให้การแข่งขันในระบบเศรษฐกิจลดลง คือเศรษฐกิจเข้าข่ายมีการผูกขาดตื้อตันมากขึ้น ปิดโอกาสของบริษัทเล็กๆ ที่จะเติบโต และบางบริษัทต้องเข้าหาอำนาจรัฐ ทำธุรกิจที่ตนเองไม่เคยทำเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐ ผลคือ ภาคธุรกิจไม่มีพลวัตที่จะขับเคลื่อนตัวเอง ไม่มีการลงทุน ไม่มีนวัตกรรม ไม่มีการจ้างงานใหม่ วนเวียนอยู่กับสิ่งเดิมๆ ขณะที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศรุนแรง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560-2564)

นี่คือประเทศไทยที่เป็นผลจากการเมืองของทุกพรรคช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ทำให้ 20 ปีที่ผ่านมาเป็นปีสูญเปล่าของคนไทยและประเทศ เป็นข้อสรุปของบทความที่ชัดเจนว่าถ้าสิ่งเหล่านี้มีอยู่และไม่แก้ไข เศรษฐกิจเราก็จะยิ่งถดถอยไปในความมืดจากการไม่ทำหน้าที่ของฝ่ายการเมือง และปีสูญเปล่า หรือ lost years ก็อาจยืดเยื้อไปอีกห้าปีสิบปี ซึ่งจะกระทบอนาคตคนรุ่นหนุ่มสาวของประเทศมาก ที่น่าเสียใจคือ คนไทยรุ่นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ก็ตระหนักเรื่องนี้ แต่เลือกที่จะวุ่นวายและ

เอาเป็นเอาตายกับการเมืองเลือกข้าง โดยไม่สนใจความตกต่ำและความเสียหายต่อประเทศที่ได้เกิดขึ้น

ในยุคมีดของประเทศช่วงระยะเวลาี้ผู้คนจำนวนมากได้รับผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ใช้แรงงานเพื่อรับค่าตอบแทนในแต่ละวัน ธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ขนาดย่อมและการบริการต่างๆ หลายรูปแบบต้องปิดกิจการไปผลที่ตามมาคือผู้คนอดอยากทั้งประเทศ ฉะนั้นการพยุงเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในขณะนี้คือการใช้จ่ายอย่างประหยัดของทุกคน อนึ่ง ประการที่สำคัญรัฐต้องมองว่าการเยียวยาแบบไหนที่จะไม่เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระยะยาว สิ่งที่สำคัญคือการ “กู้หนี้ยืมสิน” มาใช้จ่ายในปัจจุบันนั้นต้องพิจารณาถึงกรรมวิธีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดูเหมือนการเมืองเข้ามาครอบงำกิจการต่างๆ ของความเป็นรัฐชาติมากกว่าเดิม ระดับเสียงต่างๆ ของประชาชนกลายเป็นลมที่พัดผ่านก้อนหินเท่านั้น หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนตามหลักของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะเห็นว่าทุกรัฐชาติที่มีความเจริญศิวิไลซ์นั้น “เสียงของประชาชนคือเสียงของการพัฒนา (Voice of Development)” ยิ่งไปกว่านั้นวาทกรรมที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ยังเป็นพันธุกรรมที่ยากจะผ่าเหล่า (Mutation) ด้วยเหตุนี้การกระทำที่ดีเพื่อประโยชน์ที่ควรเกิดขึ้นโดยจิตที่แท้จริงของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองในทุกระดับนั้นคือการดูแลประชาชนเป็นอย่างดีและที่สำคัญอย่าให้ทุกอย่างสับสนเกี่ยวกับการเมืองก็พอ

บทสรุป (Conclusion)

ดังนั้น ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมมีทางออกหรือวิธีการที่เหมาะสมเพียงแต่ผู้บริหารรัฐชาติจะหยิบยกปัญหาเหล่านั้นมาจัดการแก้ไขแบบเร่งลำดับความสำคัญก่อนหลัง (First priority) หรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นต้องมีการไต่สวนถึงเหตุปัจจัย (Cause and Effect) ที่เกิดขึ้นและที่สำคัญอย่าเอาชีวิตของประชาชนมาเป็น “ห้องทดลอง” โดยเด็ดขาด แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการพิจารณาถึงการบริหารจัดการที่ล้มเหลวและไม่ได้ใจจากประชาชนส่วนใหญ่ สิ่งที่ยากที่สุดเพื่อแสงสว่างของรัฐชาติที่จะมีขึ้นคือ การเปลี่ยนผู้บริหารประเทศที่มีความสามารถในการบริหารประเทศคงจะเป็นคำตอบที่เหมาะสมที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2553). การเมืองการปกครองไทย: หลายมิติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์.
- ฤกษ์สุภาสี. (2553). ประวัติย่อการเมืองไทยในรอบทศวรรษ. กรุงเทพฯ: โพสต์บุ๊กส์.